

Innspill fra diskusjonene på Verksted for regional utvikling 2021 -ufiltrert

Dette er en sammenstilling av innspill i diskusjonene på Verksted for regional utvikling 1.-2. desember 2021. Verksted for regional utvikling blir arrangert av KMD for og med fylkeskommunene. I tillegg deltar statlige aktører, virkemiddelaktører og KS. Innspillene er samlet og står for forslagsstillernes regning, de er ikke redigert.

DAG 1: Gruppearbeid om grønn kompetanse og næringsutvikling

Oppsummering vist i plenum på verkstedet:

- Hva er grønn kompetanse? Direkte (STEM) og indirekte grønn kompetanse dvs. i tjenestenæring, til å omstille eksisterende næringsliv, digital kompetanse, implementere ny praksis, løse målkonflikter (eks grønn økonomi og infrastruktur), forskningsbasert kompetanse
- Hvordan møte "grønne" kompetansebehov?
- Kan/bør FK samarbeide om realkompetansevurderinger? Og vil HK-dir. bidra i arbeidet?
- HK-dir. bør samarbeide med FK tidlig i utvikling av program/tiltak, etablere enkle og gjennomførbare strukturer for jevnlig dialog, gjerne digitalt
- FK som fasilitator (samfunnsutvikler) i grønn omstilling: bli bedre på konflikthåndtering, jobbe på flere nivå, bedre samarbeidet internt i FK, gjensidighet og forpliktelse vs. ulike mål i partnerskapene, hva kan omgivelsene forvente av FK? Velge "riktige" samarbeidspartnere, felles planverk, trekke innovasjonssystemet inn i kompetanseutviklingen

Spørsmål 1:

Hva er grønn kompetanse – hvilken type kompetanse er særlig viktig for grønn omstilling i din region? Hvordan kan man møte grønne kompetansebehov med økt sektorovergripende samarbeid internt i fylkeskommunene, og med sterkere eksternt samspill?

- Mer en STEM-fagene – grønn kompetanse i tjenesteproduksjon
- Konflikt mellom grønn økonomi og infrastruktur - En del av den grønne kompetansen er å håndtere målkonflikter. FNs 17 har vært identitetsskapende i nye fylkeskommuner, også for det sektorovergripende samarbeidet internt.
- Handler ikke om bare nye næringer og bedrifter – omstille eksisterende næringsliv!
- Bedrifter mangler "grønn" strategi og kompetansestrategi
- Variabel bevissthet om fremtidig komp.behov i bedriftene. Hjelp underskogen. Kombinere forretningsplan og kompetanseplan.
- Hva er egentlig grønt? Grønn omstilling vil være ulike ting i ulike sektorer. Skreddersøm.
- Digital kompetanse er en driver, utvikler nye løsninger og iverksette ny praksis, og ta disse i bruk. Ulike kompetanser.
- Kompetanse til å vurdere og måle bærekraft og «grønnhet».
- Kunnskap + holdninger + ferdigheter = Kompetanse.
- Måling og dokumentasjon av bærekraft i utdanningene
- Sirkulært og ressurseffektivitet – og grønn kompetanse er nødvendig for gode offentlige innkjøp
- Spesifikke kompetanser for ulike grønne produksjoner
- Bevisstgjøring av globale konsekvenser fra produksjon/aktivitet, fleksibilitet og omstillingsevne er nødvendig
- Design for reoperasjon, gjenbruk og resirkulering
- Møte grønne kompetansebehov gjennom samhandling, innovasjon, handlingskompetanse og smart spesialisering.
- Bedrifter må få assistanse til å se sine behov, stor underskogen av SMB, noen må pushe.
- Fremdeles stort behov for økt samarbeid mellom utdannings – og næringsavdelingene i fk. og lavere terskel inn til HK- direktoratet er ønskelig.

Spørsmål 2 - Hvilke forventninger har fylkeskommunene til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, og hvordan bør direktoratet samarbeide med fylkeskommunene? LO og NHO er med i mange regionale partnerskap på næring. Hvilken nytte har fylkeskommunen av dette samarbeid og bør samarbeidet utvikles videre? Involverer samarbeidet også kompetansespørsmål?

- Hvordan kan HK bidra til å bistå i realkompetansevurderinger? Også behov for bistand til å få opp fagkonsulenter til å behandle realkompetansesøknader. Behov støtte.
- Nokut-akkrediteringen tar for lang tid når fagskolen skal gjøre endringer i sine tilbud rettet mot næringslivets behov. Ikke mulig å justert tilbudene hurtig nok.
- Når det gjelder bransjeprogrammene, er det viktig at fylkeskommunene tas med i prosessen før midlene lyses ut. Må derfor tas med tidlig i prosessen. I tillegg: Økt samarbeid med fk i forbindelse med alle nye ordninger og utlysninger. Disse bør være åpne for å kunne videreutvikles og tilpasses behovene. Læring undervise og endringer – Dialogarena blir viktig.
- Når det gjelder kompetansepilotene, er det behov for en mer systematisk dialog. Vil det f.eks. bli en ny kompetansepilotperiode etter prosjektslutt? Det er svært viktig for oss at virkemidlene er målrettet mot våre egne mål. Når en jobber med smart spesialisering, har vi et tett samarbeid med Siva, IN og FR for å samordne og målrette virkemidlene mot de prioriterte satsningene. På samme måte er det viktig at HK-dir. kan være i dialog med fylkene slik at vi kan få tilpasse de virkemidlene som er rettet mot kommuner/fylker og distrikter.
- Hva skal og bør fylkene løse hver for, og på hvilke områder vil en nasjonal standardisering være effektivt? Man må samarbeide der det er hensiktsmessig, og hvor det ikke er et behov for lokal tilpasning. Realkompetansevurdering er av en slik karakter at det ikke er behov for lokal tilpasning ift. selve saksbehandlingen. Vårt fylke har mange personer som venter på å få behandlet søknader. *Hvordan kan vi få gjort dette arbeidet mer effektivt?*
- Definere begrepene studiesenter / utdanningscenter (begreper i Hurdalsplattformen)
- Regionalisere deler av oppgaver til HK-dir. – mer midler for å ta den kompetansepolitiske rollen.
- Regionale kompetansefond (som RFF).
- Mer midler til fagbrev på jobb
- Jobbe mer med kunnskapsgrunnlag om regionene / samarbeid mer om kunnskapsgrunnlaget
- Huske på de tre pilarene for kompetansepolitikk
- FKs samfunnsutviklerrolle innebærer å tilrettelegge der næringslivet etterspør kompetanse – og her har partene en pådriver / fasilitatorrolle. FK må skape arenaer og jobbe på flere nivåer.

Spørsmål 2 B Samarbeid NHO og LO

- De er med i en del felles samarbeidsforum. Dette har vært særlig aktivt under pandemien. Det skjedde et skifte for noen år siden da NHO gikk mer ut av samarbeidet om regional næringsutvikling. *Det er ønskelig med et tettere samarbeid.* Fylkene og NHO ser ting fra ulike synsvinkler. I dag er det kanskje litt mer pragmatisk enn hva som er ideelt. Vi er på en del felles møter.

Oppsummering av dagen/ refleksjoner:

- Mange problemstillinger å bli bedre på: bidra til omstilling, gjensidighet og forpliktelse vs. ulike mål i organisasjoner som deltar i partnerskap, jobbe på flere nivå etc.
- Mange flere enn LO og NHO som partnere - viktig å velge de mest relevante. Fk blir fort et mangehodet troll for de utenfor.
- Lav terskel for kontakt med HK-dir. er viktig og bra
- Det er fortsatt behov for mer samarbeid mellom utdanning og næring i fk.

DAG 2: **Gruppearbeid om oppfølging fra verkstedet**

Hva og hvordan bør fylkeskommunene følge opp:

Flere har kommentert behov for mer kunnskaps- og erfaringsutveksling, få "grønn" kompetanse inn i alle relevante fylkesnettverk, koble administrasjon, administrativ ledelse og politisk ledelse i fylkene bedre på tema, og hegne om fylkesnettverket på kompetanse.

I tillegg er det mange konkrete forslag til oppfølging fra fylkeskommunene samlet:

1. Økt samarbeid på tvers av nærings- og utdanningskollegiet
 - a. Nye arbeidsutvalg eller utvidete arbeidsutvalg
 - b. Nye koblinger
 - c. Fylkesrådmannskollegiet må engasjere seg i utviklingene av regional kompetansepolitikk. De må ta et ansvar for at det fungerer i organisasjonen. Må legge til rette for og forvente jobbing på tvers mellom fagområder i fylkeskommunen. I en økonomisk kutt-situasjon i fylkeskommunen, er det behov for nyteknung og nyskaping også på dette feltet. Her må rådmennene lede an og forvente.
2. Sette opp gruppe for næringsutvikling med konkrete temaer:
 - a. Felles begrepsforståelse bærekraft, grønn omstilling, grønn kompetanse mv.
3. Klimabudsjett og regnskap, bruke dette som styringsmål
4. Utvikle metodikk for reell innbyggerinvolvering på regionalt nivå
5. Samarbeide om organisering og ledelse av smart spesialiseringsprosessen, for eksempel i uformelle nettverk
 - a. hvordan få med politikere og næringsliv. Koble opp mot privat kapital/tilgang på kapital. Vise investorene hva mulighetene er
 - b. S4
 - c. EDP-prosessen: Hvordan skape en innovasjonsprosess som favner og bygger på eksisterende kunnskap
6. Peer to peer-vurdering (fagfellelvurdering)
7. Jobbe med intern samhandling, felles regional plan
8. Kompetanseindikatorer
9. VGO og fagskoleoppfølging
 - a. Forvaltningen av VGO- og fagskole-ansvaret må rettes mot samfunnsbehovene. Hvordan gjøre dette og hvilket handlingsrom har vi – og bør vi ha. Dette bør stå sentralt i kollegiet for utdanning og kompetanse – i dialog med næringsdelen i FK.
 - b. Dagens VGO og fagskole-forvaltning og utvikling går for sakte. Selv-akkreditering er viktig! FK må tenke innovasjon i utdanningene man tilby og hvordan man forvalter ansvaret. Dette må også inngå i dialogen med KD.

- c. Kvalifiseringskrav til høyere utdanning er en flaskehals for de som ønsker å gå fra yrkesfag til høyere utdanning. Kartlegge mer systematiske barrierer for desentral/lokal rekruttering (kvalik.krav).
 - d. Vurdere hvordan vi kan sikre VGO- og fagskoletilbudet som etterspørres og trengs lokalt og regionalt når fylkeskommunen står i krevende kutt-situasjon. I dag finansierer FK mye utover tildelte rammer til formålet.
10. Utrede barrierer i UH-sektorens finansieringssystem – mht å få UH-aktørene til å ta et regionalt ansvar og å tilrettelegge for desentral og fleksibel utdanning i tråd med identifiserte regionale behov.
 11. Jobbe for å få privat kapital inn i regionale utviklingsprosesser for det grønne skiftet.

Hva bør KMD jobbe videre med:

1. KMD bør utvise klarere forventninger til FK om viktige og aktuelle tema/utfordringer og framtidige omstillingsbehov (I RKK, kollegiene, styringsdialog mm)
2. Være agent for å koble og koordinere ulike nettverk mot fylkene
3. Sikre ressurser til å styrke analysekompetansen i fylkeskommunene
4. Trekke kompetanse som tema inn i aktuelle områdeanalyser (som i kommende analyse om næringspolitikken)
5. Fortsette å arrangere verkstedet
6. Følge opp S4/Smart spesialisering
 - a. Fasilitere smart spesialiseringsnettverk
 - b. Arrangere konferanse med S4 som tema, altså "neste generasjon" smart spesialisering der også sivilsamfunnet i større grad blir involvert i de entreprenørielle oppdagelsesprosessene.
 - c. Felles anskaffelse av tjenester/konsulenter
 - d. Utvikle ny veileder for smart spesialisering (involvere FK i revidering)
 - e. Dele nordiske eksempler
 - f. Oppdatere nettsiden om smart spesialisering på regjeringen.no
7. Se på kompetanseindikatorer, hvor er det kunnskapen vi trenger ligger i framtiden
8. Undersøke hva som er effektene av innovasjonsprosessene? Fungerer de optimalt?
9. Sikre at virkemidler nasjonalt og regionalt og på tvers av virkemiddelaktørene spiller godt på lag
10. KMD og KD må være samstemte og gi tydelige signaler til fylkeskommunene i kompetansepolitikken. KD har i dag hovedfokus på de lovpålagte oppgavene, fremfor utvikling av den regionale kompetansepolitikken. KMD og KD må ha samme budskap og begge må jobbe med å utvikle perspektivet i fylkeskommunene – særlig i utdanningsavdelingene.
11. KMD og KD bør ha mer dialog med NFD og ASD om regional kompetansepolitikk – også mht. kompetansebehov i det grønne skiftet.
12. Systemet rundt godkjenning i fagskole (og VGO?) går for sakte. Det gjør systemet lite fleksibelt og tilpasningsdyktig til raskt skiftende og akutte kompetansebehov lokalt og regionalt. Dette bør forbedres.
13. UH-sektorens regionale oppdrag og ansvar må tydeliggjøres. Det er i dag veldig individuelt hvordan UH-institusjoner går i dialog regionalt og hvordan prioriteringer ved institusjonen påvirkes av regionale behov.
14. Det er behov for en form for Kompetansepilot 2.0 for å sikre videreføring av arbeid og bruk av erfaringene man oppnår.